

XVIII Międzynarodowa Konferencja Historyków Oświaty i Wychowania, Kraków 6–9 sierpnia 1996

W Krakowie w dniach 6–9 sierpnia 1996 r. odbyło się osiemnaste międzynarodowe spotkanie historyków edukacji z całego świata w ramach International Standing Conference for the History of Education (ISCHE). Stowarzyszenie ISCHE założone zostało w 1979 r. na konferencji w Lovanium, wtedy też wybrano pierwsze władze oraz określono kierunki badań i obszary zainteresowań. W pierwszym sześcioposobowym Prezydium zasiadli: Brian Simon (W. Brytania) jako przewodniczący, Mauritius de Vroede (Belgia), Manfred Heinemann (Niemcy), Willem Frijhoff (Francja), Tina Tomasi (Włochy), Józef Miąso (Polska). Wybory do Prezydium ISCHE odbywają się raz na trzy lata. Do tej pory Polskę we władzach stowarzyszenia reprezentowali prof. Józef Miąso (1979–1981) i prof. Czesław Majorek (1985–1988 i 1991–1993). ISCHE prowadzi wielopłaszczyznową działalność: wspiera i inspirowa badania w ramach szeroko rozumianej historii wychowania, ułatwia międzynarodowe kontakty i wymianę doświadczeń historykom edukacji z całego świata, ponadto organizuje zespoły badawcze, grupy seminaryjne oraz coroczne konferencje naukowe.

Dostrzegając wagę problemów oświatowych w okresie transformacji ustrojowej społeczeństw środkowej i wschodniej Europy, Prezydium ISCHE postanowiło zorganizować w Polsce swoją XVIII międzynarodową stałą konferencję historyków wychowania. O organizację jej wystąpiła Katedra Historii Oświaty i Wychowania Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie. Krakowska konferencja była drugą tego typu w Polsce. Pierwsza, poświęcona edukacyjnym innowacjom w historycznym kontekście miała miejsce w Jabłonnej k. Warszawy w 1980 r. W krakowskim spotkaniu wzięło udział 141 uczestników z 25 krajów świata, w tym również 24-osobowa grupa polskich uczonych. Obrady konferencji toczyły się w gmachu głównym WSP w Krakowie, a językiem konferencyjnym ze względu na jej międzynarodowy charakter był angielski. W tym języku wydrukowano wszystkie materiały konferen-

cyjne; po angielsku zostanie również wydana książka z najwartościowszymi referatami konferencji. Streszczenia wszystkich wystąpień konferencyjnych wydrukowane zostały i wydane przez organizatora w książce abstraktów, którą udostępniono uczestnikom oraz przesłano do wszystkich bibliotek naukowych w kraju.

Otwarcia konferencji dokonali prof. Czesław Majorek – Prezydent komitetu organizacyjnego, wraz z prof. Feliksem Kirykiem – rektorem WSP w Krakowie i prof. Richardem Aldrichem – Prezydentem ISCHE. Czterodniowe obrady toczyły się wokół tematu wiodącego *Szkolnictwo w zmieniających się społeczeństwach. Badania historyczne i porównawcze ok. 1750–1996*. Dyskusje prowadzono w pięciu grupach seminaryjnych, a poprzedzano je referatami plenarnymi. Plenarne spotkania zapoczątkował prof. Kas Mazurek (The University of Lethbridge Alberta). Wystąpienie swoje poświęcił interpretacji wolności i autonomii w historiografii edukacyjnej. Drugi inauguracyjny referat wygłosili prof. Ryszard Pachociński (Uniwersytet Warszawski) i prof. Mirosław Szymański (WSP w Krakowie). Zaprezentowali oni polską edukację podczas przemian ustrojowo-społecznych ostatnich lat.

W następnych dniach swoje referaty plenarne wygłaszali:

- M. Heinemann (University of Hannover) – *Changing Concepts. The History of Schooling in German Legal Tradition from the Enlightenment to Today*;
- E. Rogatcheva (Vladimir Pedagogical University) – *Progressive Education and European School*;
- G. Genovesi (University of Ferrara) – *L'école et la transformation sociale. Reflexions historiques pour une theorie l'école*;
- R. Lowe (University of Wales Swansea) – *Formal Education and the Suppression of Social Mobility: A View of the Linkages Between Schooling and Social Change*;
- J. Ramsland (The University of Newcastle) – *Schooling Outback Children in Post-Colonial Australia 1901–1950*;
- P. Sola (Universitat Autònoma Barcelona) – *A Critical Lecture of Educational Reformism in Spain: 1970–1996*;
- L. Glenn Smith (Northern Illinois University DeKalb) – *Quantum Physics and the Act of Knowing: Implications of the Wu Li Masters for Educational History*;
- Geoffrey J. Giles (University of Florida) – *Confirming Their Prejudices: German Students in Nazi-Occupied Poland*;

- Johannes H. Jordaan (University of South Africa) – *Schooling in Changing African Societies: Before and After Independence (ca. 1950–1996)*;
- Christoph Luth (University of Potsdam) – *Reform of Society and State by Esthetic Education? Schillers a Letters on the Aesthetic Education of Mankind 1795*.

Każda z grup seminaryjnych kierowana była przez dwóch moderatorów dobranych tak, aby jeden reprezentował uczestników, a drugi organizatora – czyli Polskę.

Nad przebiegiem prac w pierwszej grupie seminaryjnej czuwali prof. Erwin V. Johanningmeier (University of South Florida) i prof. Irena Szybiak (Uniwersytet Warszawski). Badacze dziejów oświaty w tej grupie interesowały relacje zachodzące między przemianami społeczno-ekonomicznymi a oświatą.

Drugą grupą kierowali prof. Marc Deoaepe (Katholieke Universiteit Leuven) i prof. Ryszard Kucha (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie). Wystąpienia koncentrowały się wokół przemian politycznych i ich wpływu na rozwój oświaty.

Obrady trzeciej grupy koordynowali prof. William Bruneau (University of British Columbia) i prof. Kalina Bartnicka (PAN w Warszawie). Tematem rozważań tej grupy seminaryjnej były dzieje reform edukacyjnych, ich uwarunkowania oraz znaczenie przy konstruowaniu prawa.

W czwartej grupie omawiano wpływ teorii nauczania na zmiany w edukacji, cele i metody nauczania, organizację i administrację oświaty. Obradami w tej grupie kierowali prof. Jeroen Dekker (University of Groningen) i prof. Julian Dybiec (Uniwersytet Jagielloński).

Rozwojem historiografii i metodologii w badaniach dziejów wychowania zajmowała się piąta grupa, która pracowała pod kierunkiem prof. Henry'ego Hodysha (University of Alberta) i dra Leszka Zaszofta (PAN w Warszawie). Łącznie, we wszystkich grupach seminaryjnych, wygłoszonych zostało 101 referatów o ciekawej treści dającej podstawę do dalszej dyskusji.

Ważnym wydarzeniem trzeciego dnia konferencji były obrady okrągłego stołu, stanowiące jej polski akcent. Dyskusja prowadzona przez prof. Zygmunta Rutę (WSP w Krakowie) koncentrowała się nad regionalizmem w badaniach historycznooświatowych.

W ostatnim dniu konferencji z referatem zamykającym wystąpił prof. Richard Aldrich (University of London) prezentując rolę jednostki w przemianach edukacyjnych.

Na specjalnej sesji w ostatnim dniu konferencji dokonano wyboru nowych władz ISCHE, w których znaleźli się: Richard Aldrich – przewodniczący, Jeroen J.H. Dekker – sekretarz, Ervin V. Johanningmeier – skarbnik, James C. Albisetti, Ning de Coninck-Smith, Christoph Luth, John Ramsland, Antonio Vinao Frago – członkowie.

Krakowska konferencja ukazała inne, nowe oblicze historii wychowania. W referatach wyraźnie dominowały aktualne europejskie i światowe tendencje zastępujące przeszłość historyczną socjalnymi i edukacyjnymi problemami współczesności.

Konferencje ISCHE planuje się z kilkuletnim wyprzedzeniem. Gospodarzem kolejnego, 19. spotkania został National University of Ireland. Odbyło się ono w dniach 3-6 września 1997 r. W roku 1998 historycy wychowania spotkali się po raz kolejny w Lovanium, a w 2000 r. gościć ich będzie Oslo.

Ryszard Ślęczka